

Arbeidsmarkt & Opleidingsfonds
voortgezet onderwijs

Regio Utrecht

De arbeidsmarkt in het voortgezet onderwijs is in belangrijke mate een regionale arbeidsmarkt. Dit betekent dat ontwikkelingen in de ene regio niet per definitie hetzelfde zijn als in een andere regio. Voor de sector is het daarom van belang niet enkel zicht te hebben op landelijke ontwikkelingen, maar ook een duidelijk beeld te hebben van ontwikkelingen in de regio. Om de sector hierin te ondersteunen heeft Voion, het Arbeidsmarkt & Opleidingsfonds voortgezet onderwijs, achttien regionale arbeidsmarktanalyses opgesteld. Hierin worden cijfermatige ontwikkelingen op de arbeidsmarkt in het voortgezet onderwijs op regionaal niveau inzichtelijk gemaakt. Er zijn veertien regionale arbeidsmarktanalyses beschikbaar en vier analyses gericht op de G4. Samen bieden deze analyses een landelijke dekking. In deze regionale arbeidsmarktanalyse wordt ingegaan op de arbeidsmarkt in de regio Utrecht. Deze regio bestaat uit de RPA-regio's Eemland, Utrecht-Midden (exclusief Utrecht stad) en de stad Utrecht.

Ontwikkeling aantal leerlingen, 2012 - 2016

Bron: Scenariomodel-VO

+9,3%

Prognose aantal leerlingen, 2017 - 2021

Bron: Scenariomodel-VO

-0,1%

inclusief vavo leerlingen en inclusief lwoo

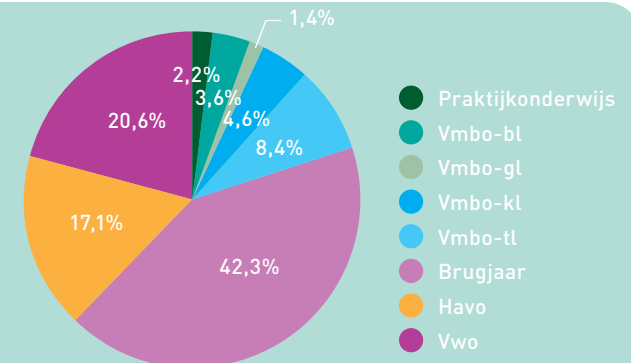
Tussen 2012 en 2016 is het aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs landelijk gezien met ruim 5 procent toegenomen. Ook in de regio Utrecht zien we in deze periode een toename van het aantal leerlingen. Tussen 2012 en 2016 nam het aantal leerlingen in deze regio met zo'n 9 procent toe, tot 68.385 leerlingen in 2016. Niet op elke schoolsoort nam het aantal leerlingen in dezelfde mate toe. In deze regio is het aantal leerlingen het sterkst toegenomen op het vmbo-kl (zo'n 25 procent). In het brugjaar nam het aantal leerlingen het minst sterk toe (circa 6 procent). Het aantal leerlingen nam met ruim 17 procent het sterkst toe in de stad Utrecht.

Na de krimp in het basisonderwijs zal ook het voortgezet onderwijs de komende jaren te maken krijgen met een teruglopend aantal leerlingen. Landelijk wordt tussen 2017 en 2021 een daling van bijna 5 procent verwacht. In de regio Utrecht zal het aantal leerlingen in deze periode nagenoeg gelijk blijven, hoewel er wel verschillen zijn tussen de RPA-regio's. In 2021 zullen er in de regio Utrecht in totaal 68.174 leerlingen naar school gaan. Terwijl in Eemland een lichte daling van ruim 1 procent wordt verwacht, zal het aantal leerlingen in de stad Utrecht wel stijgen (circa 13 procent). Kijkend naar de verschillende schoolsoorten wordt in deze regio op het vmbo-tl de sterkste krimp verwacht (zo'n 3 procent), terwijl in het praktijkonderwijs de grootste stijging wordt verwacht (1 procent).

Aandeel leerlingen naar schoolsoort, 2016

Bron: Scenariomodel-VO

inclusief vavo leerlingen en inclusief lwoo

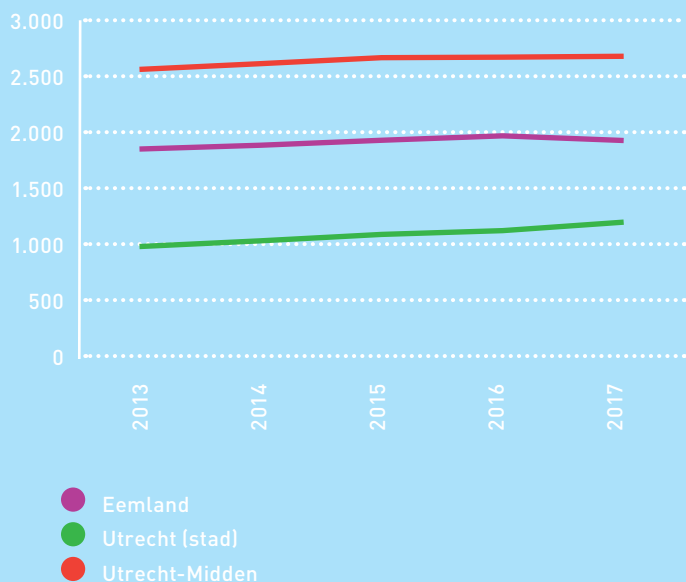

Werkgelegenheid stijgt

In de regio Utrecht werken in 2017 7.605 personen in het voortgezet onderwijs. Samen werken zij 5.889 fte. Ten opzichte van 2013 is het aantal fte in deze regio met 7,6 procent gestegen. Ook het aantal werkzame personen nam in deze periode toe, in totaal met 8,5 procent. In Nederland is het aantal fte in dezelfde periode minder dan 1 procent toegenomen, terwijl het aantal werkzame personen met 1,4 procent is toegenomen. De werkgelegenheid (in fte) is in deze regio het sterkst gestegen in de stad Utrecht: hier steeg de werkgelegenheid tussen 2013 en 2017 met circa 22 procent, tot 1.217 fte.

Ontwikkeling werkgelegenheid (in fte), 2013 - 2017

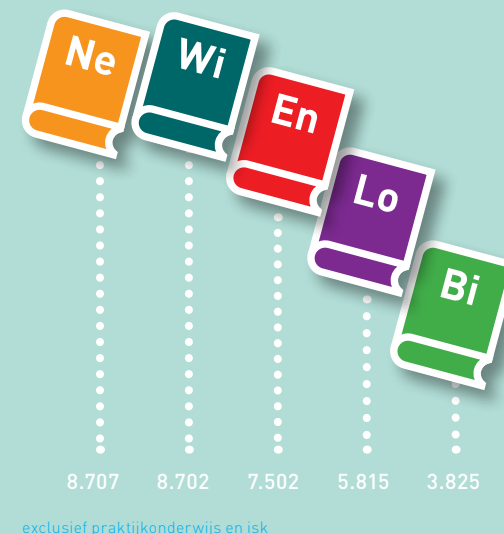
Bron: DUO

In de regio Utrecht worden in totaal 82.628 lesuren gedoceerd.¹ De meeste van deze lesuren worden gedoceerd in Utrecht-Midden (42.407 lesuren), terwijl de minste lesuren worden gedoceerd in de stad Utrecht (17.068 lesuren). In alle RPA-regio's in de regio Utrecht wordt het grootste aandeel lesuren gedoceerd op het vmbo. Dit is het meest zichtbaar in Utrecht-Midden. Dit zegt echter niet dat hier veel vmbo-leerlingen wonen: het aandeel vmbo-leerlingen wordt namelijk bepaald door het aantal schoolvestigingen die in de regio dit onderwijstype aanbieden. Ook in Nederland wordt het grootste aandeel lesuren (ruim 45 procent) gedoceerd op het vmbo. In deze regio worden de meeste lesuren gedoceerd voor de vakken Nederlands, wiskunde, Engels, lichamelijk opvoeding en biologie.

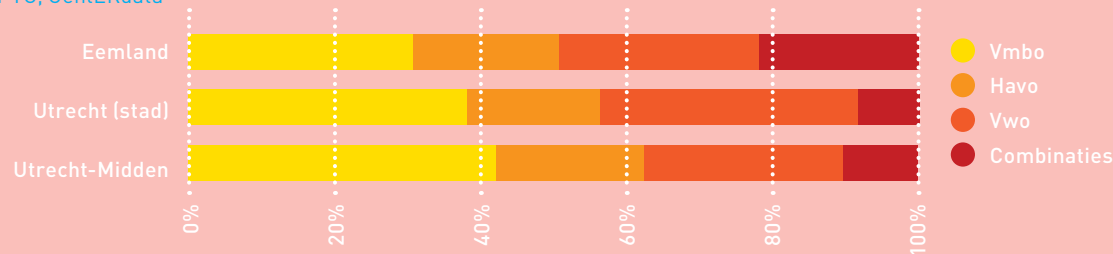
Top 5: Avo-vakken met hoogste aantal lesuren, 2016

Bron: IPTO, CentERdata

Aandeel lesuren naar schoolsoort, 2016

Bron: IPTO, CentERdata

¹ Gebaseerd op cijfers met peildatum 1 oktober 2016.

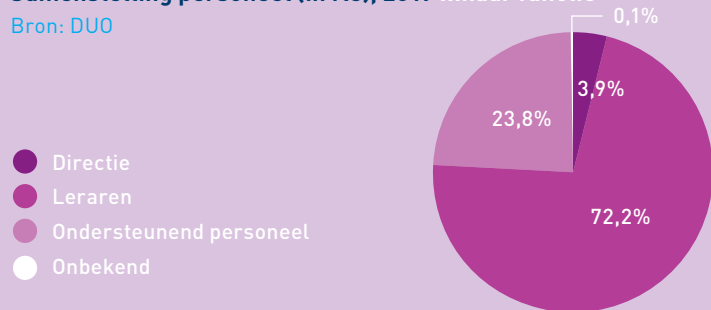

Samenstelling personeel

Het onderwijs is een relatief vergrijsde sector. Dat geldt ook voor het voortgezet onderwijs. Gemiddeld is in Nederland bijna 29 procent van de leraren² een 55-plusser. In Utrecht is een kleiner aandeel van de leraren 55-plus: ruim 25 procent in 2017. In deze regio, maar ook in Nederland, is vooral onder het directiepersoneel een groot aandeel 55-plussers werkzaam. Kijken we in meer detail naar de regio, dan zien we dat vooral in Utrecht-Midden veel 55-plussers werkzaam zijn, namelijk 26,8 procent van de leraren en 50,6 procent van het directiepersoneel.

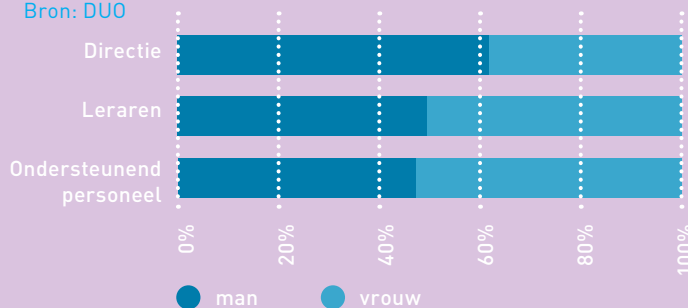
Samenstelling personeel (in fte), 2017 ...naar functie

Bron: DUO

Samenstelling personeel (in fte), 2017 ...naar geslacht

Bron: DUO

Het onderwijs staat ook bekend als een sector waar relatief veel vrouwen werken. In het voortgezet onderwijs is hier in mindere mate sprake van dan in het primair onderwijs. In Nederland is iets minder dan de helft van de leraren in het voortgezet onderwijs vrouw (ruim 49 procent), terwijl onder het directiepersoneel een ruime minderheid van het personeel vrouw is (33 procent). Een soortgelijk beeld zien we ook in deze regio: 50,6 procent van de leraren en 38,3 procent van het directiepersoneel is vrouw. In de stad Utrecht is het grootste aandeel vrouwen werkzaam.

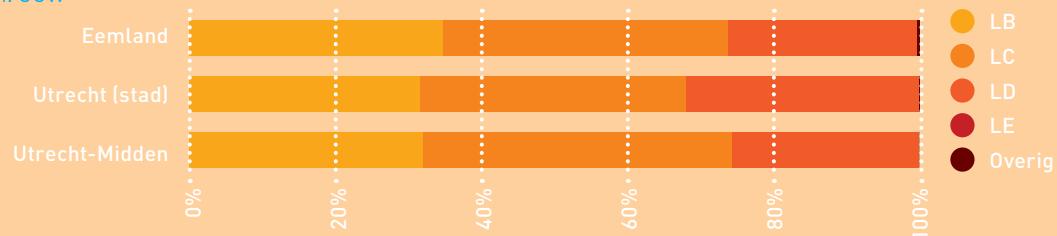
Een ruime meerderheid van het personeel in Utrecht, circa 72 procent, is werkzaam als leraar. Het overige personeel is werkzaam als onderwijsondersteunend personeel (bijna 24 procent) of als directiepersoneel (bijna 4 procent). Ter vergelijking: in Nederland is 72,5 procent van het personeel werkzaam als leraar, circa 24 procent als onderwijsondersteunend personeel en ruim 3 procent als directiepersoneel.

In Utrecht werkt een meerderheid van het personeel op basis van een aanstelling van meer dan 0,8 fte (zo'n 58 procent). Dit zien we vooral bij het directiepersoneel, waar circa 96 procent werkt op basis van een aanstelling van meer dan 0,8 fte. Dit komt enigszins overeen met het landelijke beeld. In Nederland werkt ruim 62 procent van het personeel en bijna 96 procent van het directiepersoneel op basis van een aanstelling van meer dan 0,8 fte.

Een ruime meerderheid van het personeel in deze regio, circa 83 procent, heeft een vast dienstverband. Dit is iets lager dan het landelijk gemiddelde. In vergelijking met het directiepersoneel en het ondersteunend personeel hebben leraren in deze regio relatief vaak een tijdelijk dienstverband. In 2017 heeft zo'n 18 procent van de leraren een tijdelijk dienstverband.

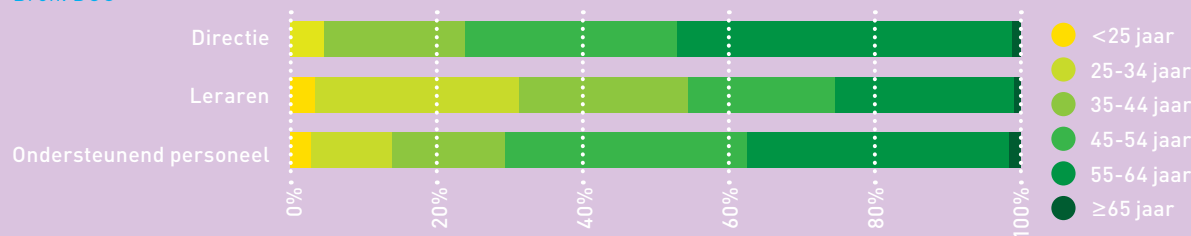
Functiemix: aandeel leraren per salarisschaal (in fte), 2016

Bron: Min. OCW

Samenstelling personeel (in fte), 2017 ...naar leeftijd

Bron: DUO

² De gegevens over leraren in het onderdeel 'samenstelling personeel' zijn inclusief gegevens over LIO's.

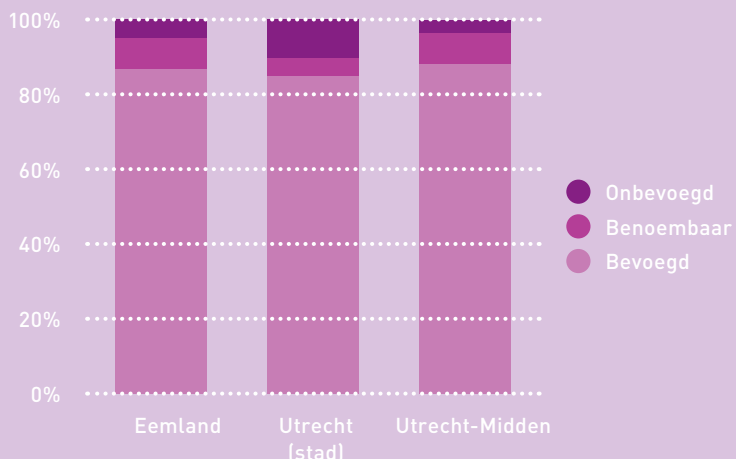
Meeste lesuren bevoegd gegeven

In 2016 wordt bijna 87 procent van alle lesuren in Nederland bevoegd gegeven.³ In de regio Utrecht wordt zowel vaker als minder vaak bevoegd lesgegeven. In deze regio wordt in Utrecht-Midden het grootste aandeel lesuren bevoegd gegeven (88 procent), in de stad Utrecht het kleinste aandeel (zo'n 85 procent).

Wanneer in meer detail gekeken wordt naar het aandeel onbevoegd gegeven lesuren, dan is te zien dat in de stad Utrecht het grootste aandeel onbevoegd gegeven lesuren wordt gedoceerd op het vmbo (ruim 21 procent) en op combinaties (zo'n 20 procent). In de andere gebieden in de regio Utrecht is een soortgelijk beeld te zien. Zo wordt ook in Eemland en in Utrecht-Midden het grootste aandeel onbevoegde lesuren gegeven op het vmbo (9,1 en 5,1 procent).

Aandeel bevoegd, benoembaar en onbevoegd gegeven lessen, 2016

Bron: IPTO, CentERdata

exclusief praktijkonderwijs en isk

³ Dit betreft alle lesuren waarvoor een bevoegdheid kan worden vastgesteld.

Instroom van leraren via lerarenopleiding

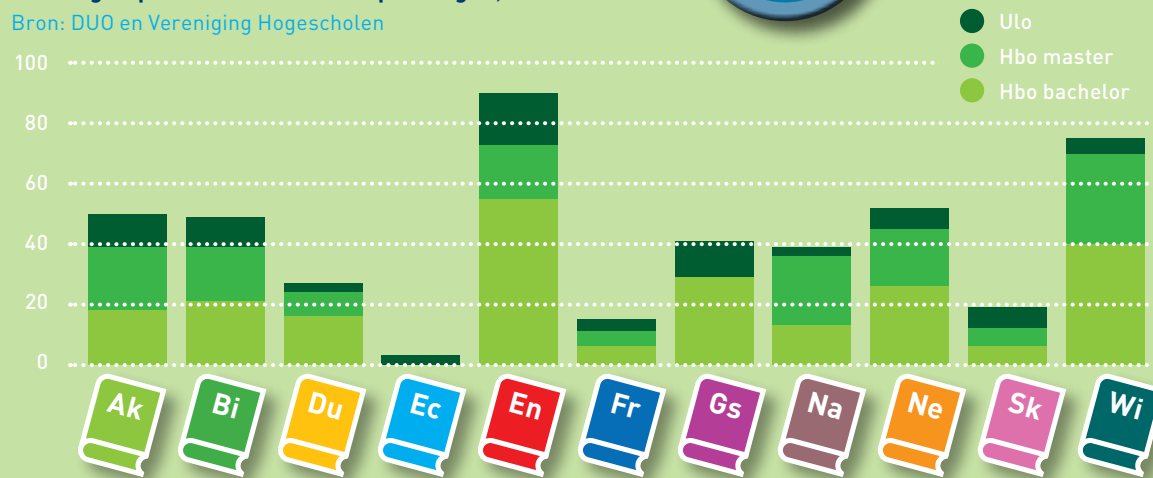
Voor de instroom van nieuwe leraren zijn scholen primair aangewezen op de lerarenopleidingen. Belangrijk is daarbij voor welke vakken leraren worden opgeleid. Het aantal gediplomeerden kan per vak, maar ook per graadgebied, verschillen. Op hogescholen en universiteiten in regio Utrecht⁴ zijn in 2016 de meeste studenten afgestudeerd als leraar Engels (90 gediplomeerden). Hierna volgen de opleidingen tot leraar wiskunde en leraar Nederlands. Landelijk gezien zijn Engels, Nederlands en economie populaire vakken. Afgestudeerden volgen vooral hbo bachelor opleidingen en in mindere mate een hbo master of universitaire lerarenopleiding. Dat zien we zowel in deze regio als in Nederland.

Ook afgestudeerden uit andere regio's kunnen naar de regio Utrecht komen om te werken als leraar. Bovendien kunnen afgestudeerden uit deze regio ervoor kiezen in een andere regio te gaan werken of kunnen zij kiezen voor een baan in een andere sector. Het aantal afgestudeerden dat daadwerkelijk beschikbaar is als leraar kan daardoor hoger of lager uitvallen dan het aantal afgestudeerden in deze regio. In de andere regionale arbeidsmarktanalyses vindt u een overzicht van afgestudeerden in aangrenzende regio's.

Aantal gediplomeerden lerarenopleidingen, 2016

Bron: DUO en Vereniging Hogescholen

Deze cijfers zijn gebaseerd op gegevens van de volgende hogescholen/universiteiten: Hogeschool Utrecht, Utrecht; Universiteit Utrecht

⁴ De gegevens over het aantal gediplomeerden per hogeschool zijn gebaseerd op de vestigingsgemeente van de hogeschool. Een hogeschool kan meerdere vestigingen hebben in verschillende gemeenten. Om dit zo gedetailleerd mogelijk in beeld te brengen, wordt gekeken naar de gemeente waar elke vestiging is gevestigd. De gegevens over de ulo's kunnen niet op dit detailniveau ontsloten worden. Er worden, omwille van de overzichtelijkheid, geen gegevens gepresenteerd van hogescholen of universiteiten in andere regio's. Ook worden er alleen gegevens gepresenteerd van een

aantal geselecteerde vakken. Dit betekent dat er ook voor andere vakken lerarenopleidingen kunnen zijn. Ook zijn er opleidingen met daarin een afstudeerrichting tot leraar of waarvan de afstudeerrichting leidt tot een bevoegdheid. Dit geldt bijvoorbeeld voor opleidingen zoals de educatieve master Geesteswetenschappen en Educatie en Communicatie in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. Omdat niet uit de cijfers kan worden herleid welke afstudeerrichting wordt gekozen, worden deze opleidingen in deze infographic buiten beschouwing gelaten.

Verwachte tekorten aan leraren

De werkgelegenheid voor leraren in Nederland zal de komende jaren dalen. In totaal wordt tussen 2018 en 2023 een daling van bijna 5 procent verwacht. In de regio Utrecht zal de werkgelegenheid ook afnemen, tot 3.924 fte in 2023. Dit komt neer op een daling van zo'n 2 procent. De sterkste daling zien we in deze periode in Utrecht- Midden. Hier daalt de werkgelegenheid naar verwachting met ongeveer 4 procent. In de stad Utrecht zal de werkgelegenheid juist stijgen, naar verwachting met bijna 3 procent.

Ondanks een dalende werkgelegenheid zijn er in Nederland de komende jaren toch tekorten aan leraren te verwachten. Dit wordt onder andere veroorzaakt doordat leraren uitstromen, bijvoorbeeld naar pensioen, terwijl de instroom van nieuwe leraren beperkt is. Wel zijn er regionale verschillen en verschillen per vak.

Kijken we in meer detail naar de situatie in de regio Utrecht, dan zien we dat hier sprake is van een dalende vervangingsvraag⁵. Tussen 2018 en 2023 daalt de vervangingsvraag van 239 fte naar 194 fte. Maar ook de instroom van leraren, vanuit de lerarenopleidingen of vanuit de stille reserve, daalt in deze periode, van 206 fte tot 171 fte. Gecombineerd met de ontwikkeling van de werkgelegenheid betekent dit dat de onvervulde vraag⁶ voor leraren in de regio Utrecht, bij ongewijzigd beleid, zal toenemen. In 2018 wordt in de regio Utrecht een tekort van 37 fte verwacht. Dit loopt op tot een tekort van 71 fte in 2023. Het grootste absolute tekort wordt verwacht in Utrecht-Midden (28 fte in 2023). In Eemland is het absolute tekort met 19 fte in 2023 het kleinst. Ook in Nederland neemt de onvervulde vraag in deze periode toe, van 404 fte in 2018 tot 789 fte in 2023.

⁵ Dit is de vraag naar nieuwe leraren die optreedt omdat personen uit de sector stromen (pensioen of anderszins), minder gaan werken (inclusief verandering in gebruik van de seniorenregeling), of een andere functie binnen de sector gaan bekleden. In het algemeen is de uitstroom uit de sector veruit de grootste component van de vervangingsvraag.

⁶ Dit is de onvervulde werkgelegenheid die resteert na instroom. Daarbij geldt: verandering onvervulde vraag = verandering werkgelegenheid + vervangingsvraag - instroom.

Prognose werkgelegenheid leraren (in fte)

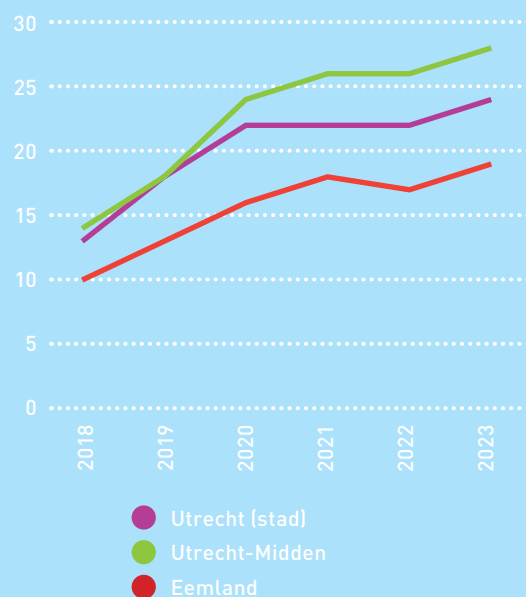
Bron: Mirror, CentERdata

exclusief seniorenregeling en in een situatie zonder onvervulde vraag

Prognose onvervulde vraag leraren (in fte)

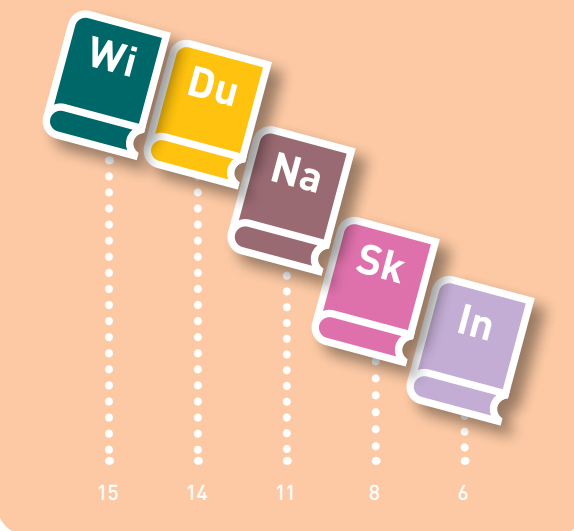
Bron: Mirror, CentERdata

Niet voor elk vak wordt een even groot tekort verwacht. In deze regio zien we dat de grootste tekorten in absolute zin worden verwacht voor de vakken wiskunde, Duits, natuurkunde, scheikunde en informatica. Zo wordt voor Wiskunde in 2023 een tekort van 15 fte voorspeld. Ook in Nederland zijn dit de vakken waar, in absolute zin, de grootste tekorten worden verwacht.

Top 5: onvervulde vraag leraren per vak (in fte), 2023

Bron: Mirror, CentERdata

Meer informatie over de arbeidsmarkt?

Voion helpt de vo-sector bij het realiseren van een goed werkende en toekomstbestendige arbeidsmarkt met voldoende en goed gekwalificeerd personeel. Op onze website www.voion.nl vindt u meer arbeidsmarktgegevens en informatie over de projecten en activiteiten van Voion op dit terrein.

Toekomstscenario's

Wilt u weten welke gevolgen recente ontwikkelingen, zoals leerlingendaling, hebben voor uw meerjarenbegroting, formatie en de huisvesting van uw school? Op www.scenariomodel-vo.nl rekent u eenvoudig verschillende scenario's door.

Vragen of advies nodig?

Heeft u een vraag naar aanleiding van de regionale arbeidsmarktanalyses? Of wilt u meer informatie op het gebied van Arbeidsmarkt & mobiliteit? De regioadviseurs van Voion helpen u graag verder. Bel 070-376 5756 of stuur een e-mail naar info@voion.nl.

Over Voion

Voion, het Arbeidsmarkt & Opleidingsfonds voor het voortgezet onderwijs, zet zich in om samen met scholen vraagstukken op te lossen op het gebied van arbeidsmarkt, loopbaan, professionalisering en veilig, gezond en vitaal werken. Voion ondersteunt schoolbesturen, directies, P&O'ers, mr-en, arbocoördinatoren, maar ook docenten, oop'ers en sociale partners. Voion ontsluit kennis, doet onderzoek, ontwikkelt nieuwe instrumenten en adviseert en begeleidt scholen in (pilot)projecten. Ook initieert en faciliteert Voion netwerken op verschillende niveaus, publiceert good practices en biedt trainingen aan. Voion werkt voor en samen met werkgevers en werknemers in het voortgezet onderwijs, en wordt bestuurd door de sociale partners in het voortgezet onderwijs.

Disclaimer

Voion is zich volledig bewust van de taak zo betrouwbaar mogelijke informatie te verzorgen. Deze infographic is met de grootst mogelijke zorgvuldigheid samengesteld. Niettemin kan zij geen aansprakelijkheid aanvaarden voor eventueel voorkomende onjuistheden.

Voion

Postbus 556
2501 CN Den Haag
Tel: 070-376 5756
e-mail: info@voion.nl
www.voion.nl

